

Naturens ljud blev konst

LISBETH ROSENBACK -

Vågskvalp, vindsus och fågelläten. Bland annat det här hörs på Stefan Backas ljudverk i foajén till Korsholms närsjukhus.

Stefan Backas beskriver sig som en mångsysslare inom ljud. I många år arbetade han som ljudtekniker på Wasa Teater. I dag är han frilansande ljuddesigner.

Under en stressig period i livet kände sig Backas mer rofylld när han kunde vistas ute i naturen. Då väcktes hans intresse att spela in olika slags ljudlandskap utomhus och att lära sig mer om ljudens inverkan på vårt välmående.

Nu har Backas skapat ett ljudkonstverk för foajén i Korsholms närsjukhus. För "Ett år av ljud i Finnhamn" har han spelat in naturljud i miljön kring den gamla fiskarstugan öster om Vikarskat fiskehamn i Björköby. Han besökte stugan i Kvarkens världs naturarv sexton gånger under ett års tid, mellan september 2015 och september 2016.

– Jag spelade in flera timmar material vid varje besök. Naturens ljudvärldar varierar ständigt. Stigen till stugan går genom en fantastisk trollskog som har fått växa fritt i 300 år. Här kan man höra småfåglar sjunga medan sjöfåglarnas skrik från stranden ekar mellan träden. Hackspettarnas trummanden hörs bäst på vintern när de övriga naturljuden är mer dämpade, säger Backas.

– På udden vid det öppna havet ändras ljudet drastiskt enligt årstidernas växlingar. Sovande vågskvalp växer till dramatiska dån. På vintern ger isarna ifrån sig ett ständigt knaster. Ibland är det starkt som pistolskott men ofta hör man det enbart med hjälp av specialmikrofoner. Jag har också lyckats fånga det eko som uppstår i tomrummet mellan havsytan och istäcket.

Stefan Backas har använt sig av vanliga stereomikrofoner, men också hydrofoner (undervattensmikrofoner) och kontaktmikrofoner som han fäster till exempel på isens yta. De många timmarna med inspelade naturljud har han klippt ner till ett verk på cirka en och en halv timme. Det är alltså det som inneboende, besökare och personal på Korsholms närsjukhus nu kan lyssna till i sjukhusets foajé, en rymlig lokal där det är högt till tak.

– Jag har valt att ta med sådana inslag som passar det här utrymmet där det ofta finns andra bakgrundsljud. Här skulle man inte uppfatta de allra mest delikata ljuden.

Backas ljudverk är en del av Korsholms kommun satsning på konst i offentliga byggnader. Sjukhusfoajén pryds redan av fotografier med motiv från skärgården och landsbygden i Korsholm och av en målning i det större formatet av Paula Blåfield.

Stefan Backas har funderat mycket på hur ljud påverkar oss, både fysiskt och psykiskt.

– Vi lever i ett samhälle som är väldigt visuellt inriktat. Vi kompromissar ofta med ljudkvaliteten, ljudföreningarna ökar. Därför är det viktigt att vi blir medvetna om våra ljudmiljöer och börjar använda ljud på ett positivt sätt, säger han.

Backas intresse för vilka effekter ljud har på vår hälsa har gjort att han börjat studera ljudterapi.

Hans skapande arbete med att spela in naturljud kommer att få en fortsättning.

– Del två av projektet ska göras för världsarvsporten vid Replotbron. Då medverkar också scenkonstnären Annika Åman. Hon berättar om platsen och ljuden där.

”Ett år av ljud i Finnhamn”

- Ljudkonstverk av Stefan Backas.
- Är en och halv timme långt och innehåller naturljud inspelade under ett år vid Vikarskat fiskehamn i Björköby.
- Hörs i foajén till Korsholms närsjukhus, Gamla Karperövägen 17.
- De boende på närsjukhuset kan lyssna via det interna högtalarsystemet genom att slå på kanal 4.

Text: Lisbeth Rosenback